

Република Северна Македонија
Државен завод за статистика

**УПАТСТВО ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА
„СТАТИСТИЧКО ИСТРАЖУВАЊЕ ЗА ИНВЕСТИЦИИ
ВО ОСНОВНИ СРЕДСТВА ВО ДЕЛОВНИТЕ СУБЈЕКТИ“
ИНВ.1 ЗА 2024 ГОДИНА**

Скопје, 2025 година

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Правната основа за реализација на статистичкото истражување за инвестиции во основни средства во деловните субјекти ИНВ.1 за 2024 година е член 26 од Законот за државната статистика („Службен весник на РМ“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18) и (Службен весник на Република Северна Македонија бр.31/20) и Програмата за статистички истражувања за периодот 2023 – 2027 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.22/18 и 224/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.18/20 и 300/20), според кои правните лица и органите на државната власт што се извештајни единици се должни податоците што треба да ги обезбедат за статистичките истражувања кои ги спроведува Заводот да ги дадат во однапред дефиниран формат, согласно со Програмата, без надомест.

Со оглед дека статистичкото истражување за инвестиции во основни средства во деловните субјекти ИНВ.1 за 2024 година е предвидено со член 26 од Законот за државната статистика („Службен весник на РМ“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18) и Програмата за статистички истражувања за периодот 2023 – 2027 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.22/18, 224/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.18/20 и 300/20), извештајните единици се обврзани да ги обезбедат статистичките податоци кои се бараат од нив, а се утврдени во извештајот за ова истражување.

1.1. Цел на истражувањето и предмет на набљудување

Основна цел на ова истражување е да се утврдат бруто-инвестициите во основни средства, дефинирани во согласност со методологијата на Системот на национални сметки.

Главен предмет на набљудување на ова истражување се набавките и отуѓувањата (продажбите) на основните средства, како и одредени зголемувања во вредноста на непроизведените средства. Основните средства може да се јават како материјални средства (градежни работи, машини и опрема и култивирани средства) и нематеријални средства (производи на интелектуална сопственост) создадени во процесите на производство и наменети да се користат повторно или континуирано во други производни процеси повеќе од една година. Основните средства се произведени средства, создадени во рамките на производната граница на Системот на национални сметки. Непроизведените средства не произлегуваат како резултат на производниот процес. Сите непроизведени материјални средства се природни феномени. Непроизведените материјални средства ги вклучуваат земјиштето, рудите и други подземни наоѓалишта и сл. Вложувањата за подобрување и унапредување на квалитетот на земјиштето се сметаат како инвестиции во основни средства.

Со набавките и отуѓувањата (продажбите) се опфаќаат станови, други згради и структури, машини и опрема, култивирани (одгледувани) средства, истражување и развој, рудни истражувања, компјутерски софтвер, бази на податоци, литературни и уметнички оригинали, како и други нематеријални основни средства.

Набавките на основни средства опфаќаат повеќе елементи: вредноста на набавените основни средства, вредноста на основните средства добиени преку трампа (компензација), вредноста на основните средства добиени како трансфери на капитал во натура и вредноста на основните средства задржани од производителите за сопствена употреба.

Отуѓувањата на основни средства ја опфаќаат вредноста на продадените постојни основни средства, вредноста на постојните основни средства дадени при трампа (компензација) и вредноста на постојните основни средства дадени како капитални трансфери во натура.

Набавката на нови основни средства опфаќа, исто така, и реновирања, реконструирања или проширувања кои значително го зголемуваат продуктивниот капацитет или го продолжуваат векот на користење на постојното средство. Овие подобрувања се третираат како дел од набавките на нови основни средства иако тие физички функционираат како дел од постојните средства.

Набавките и отуѓувањата се сметаат за остварени во моментот кога сопственоста на основните средства е трансферирана на институционалната единица која ќе ги користи во производството.

Новите основни средства набавени со купување се вреднуваат по набавни цени, со вклучување, не само на сите транспортни трошоци и трошоците за монтажа, туку и на сите трошоци кои се јавуваат при трансферот на сопственоста во форма на платени надоместоци и даноци трансферот. Новите основни средства набавени преку трампа (компензација) или трансфери во натура се вреднуваат по нивните проценети основни цени, зголемени со даноците, транспортот, монтажата и другите трошоци за трансфер на сопственост. Основните средства произведени како сопствени бруто-основни средства се вреднуваат по нивните проценети основни цени или според нивните трошоци на производство (цена на чинење) сè додека не се проценат нивните основни цени. Продажбата на постојните основни средства се вреднува по цените платени од единиците кои ги набавуваат средствата без соодветните трошоци за трансферот на сопственост кои настануваат кај последниве.

1.2. Обврска за заштита на податоците

Податоците што се прибираат со ова статистичко истражување претставуваат индивидуални податоци кои се заштитени со член 35 од Законот за државната статистика, („Службен весник на РМ“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18) и („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.31/20) и со Програмата за статистички истражувања за периодот 2023 – 2027 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.22/18 и 224/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.18/20 и 300/20), од каде што произлегува обврската за нивна заштита.

Индивидуалните податоци може да се користат единствено за статистички цели кои се утврдени со Програмата, како и за цели во согласност со Законот за државната статистика. Поединечно, овие податоци не може да се компилираат или да се стават во други збирки на податоци што се користат за нестатистички цели.

1.3. Извештајни единици

1. Извештајот ИНВ.1 го пополнуваат претпријатијата, трговските друштва, органите на државната власт, органите на локалната самоуправа, фондовите и други правни лица.

2. Кај организациските промени настанати во текот на годината се постапува на еден од следните начини:

2.1) претпријатието, трговското друштво или друго правно лице настанато во текот на годината составува еден извештај за инвестициите од основањето до крајот на извештајната година;

2.2) претпријатијата, трговските друштва или други правни лица кај кои во текот на годината настанале статусни промени (спојување, припојување, поделба, реорганизирање) пополнуваат ИНВ.1 на ист начин како што составуваат завршни сметки:

а) еден извештај од почетокот на годината до моментот на статусната промена и

б) друг од моментот на статусната промена до крајот на годината.

3. Органите на државната власт и органите на локалната самоуправа, како непосредни инвеститори, составуваат, по правило, збиен извештај, без оглед дали инвестициите се вршат на товар на сопствените средства или од кредити. Со овој извештај се опфаќаат и инвестициите од самопридонеси.

Органите на државната власт и органите на локалната самоуправа не ги прикажуваат во својот извештај како инвестиции средствата врз база на кои се заснова кредитен однос со непосредниот инвеститор бидејќи тие средства се пренесуваат на сметка на инвеститорот заради непосредно вложување.

Органите на државната власт и органите на локалната самоуправа може да ја пренесат својата обврска за поднесување извештај за инвестиции на органите кои во нивно име непосредно вршат работи на инвеститорот и водат евиденција за извршените работи, при што го известуваат Државниот завод за статистика преку соодветното регионално одделение за статистика на кои претпријатија, трговски друштва или други правни лица е пренесена обврската за составување и доставување на извештајот и кој понатаму се грижи тие да ја извршат обврската навреме.

4. Извештајот за инвестициите на фондовите основани по посебни прописи, ако имаат улога на инвеститор, а не само на финансирање и кредитирање на инвестициите, го составуваат нивните надлежни органи или организации кои располагаат со тие средства и го евидентираат извршувањето на работите. Со овој извештај се опфаќаат инвестициите и од наменските фондови.

5. Во случај инвестициите да се изведуваат со здружени средства на две или повеќе претпријатија, трговски друштва или други правни лица, извештајот во целост го поднесува претпријатието, трговското друштво или друго правно лице кое, во согласност со склучениот договор, добива улога на непосреден инвеститор.

Кај градските подрачја поделени на општини, здружените средства користени за финансирање инвестиции од значење за целиот град, ќе ги прикаже надлежниот орган на градот кој во тој случај се смета за извештајна единица, ако за нивното изведување не постои посебна организација (на пример, дирекција за изградба и сл.).

Ако инвестициите се финансираат од орган на државната власт, а ги изведуваат органи на локалната самоуправа, инвестициите ги прикажува оној што располага со обединетите средства и има улога на непосреден инвеститор. При софинансирањето, инвестициите ги искажува оној што се јавува како основач.

1.4. Класификација на податоците

Класификацијата на податоците по дејности и по територија во ова истражување се врши во два вида: според претежната дејност и седиштето на извештајната единица-инвеститор, односно по т.н. "организациски принцип" и според намената и локацијата на инвестициите, односно по т.н. "принцип на чисти дејности".

Податоците распоредени по организациски принцип покажуваат кои претпријатија, трговски друштва или други правни лица (од кои дејности и општини) инвестираат, додека податоците групирани по принципот на чисти дејности покажуваат во што и каде се вложува, во која дејност или општина. Со посебна вкрстена обработка може да се добијат и податоци за тоа кои инвеститори од кои дејности и од која територија вложуваат во инвестиции од одредена намена и локација. Намената на инвестициите се одредува според дејноста на деловната единица во состав на претпријатието, трговското друштво или друго правно лице за кое тие инвестиции навистина и се наменети¹⁾.

Одделни претпријатија, трговски друштва или други правни лица во својот состав ги опфаќаат и организациските единици кои се основани со цел издигање на работната способност и создавање подобри животни и работни услови за своите работници и нивните семејства. Во овие единици спаѓаат становите, рестораните и мензите, одморалиштата, детските јасли и градинките и сл.

За да се постигне што поголема еднообразност во прикажувањето на инвестициите по намена на вложувањата и по територија (Табела 4), треба да се постапи на следниот начин:

1) Во рамките на вкупните инвестиции, претпријатието, трговското друштво или друго правно лице одвоено ги прикажува инвестициите на секоја деловна единица во состав ако деловните единици се лоцирани на територијата на повеќе општини и вршат иста или различна дејност.

2) Инвестициите во следните дејности ќе се прикажат посебно без оглед дали се оформени како самостојни деловни единици или не, односно независно од тоа во која дејност е распореден инвеститорот:

а) Инвестиции кои не се наменети за основната дејност, но влијаат позначително врз ефикасноста на стопанисувањето или се од позначителен обем (на пример, поголем возен парк, работилници, енерганти и сл.);

б) Инвестициите за изградба на автопатишта и други сообраќајници, аеродромски писти и спортски терени да се прикажуваат во класите 41.20, 42.11, 42.12, 42.99 од НКД рев. 2. и поткласите 41.000, 43.990, 91.300, 42.110, 43.500, 42.120, 42.990, 68.120 од НКД рев. 2.1.

в) Инвестициите во електронските пресметковни центри се прикажуваат во соодветните класи од НКД рев. 2. односно поткласи од НКД рев. 2.1.

г) Сите инвестиции во корист на животниот стандард на населението треба да се прикажат во соодветни дејности, во зависност од нивната намена на вложувања во областа на образованието, науката, културата, здравствената и социјалната заштита, угостителството и туризмот и сл. Ова, пред сè, се однесува на фондовите, како и на органите на државната власт и органите на локалната самоуправа, ако вложуваат во дејноста на животниот стандард на населението подразбирајќи ја под тоа и станбената изградба;

д) Инвестициите за истражување и развој одвоено да се прикажат во класите 72.11, 72.19, 72.20, од НКД Рев. 2 и поткласите 72.100, 72.200 од НКД рев. 2.1. а инвестициите кои се однесуваат на истражување на пазарот и испитување на јавното мислење да се прикажат во класата 73.20 од НКД рев. 2. и поткласата 73.200 од НКД рев. 2.1.

Органите на државната власт и органите на локалната самоуправа и фондовите, ако вршат функција на инвеститор или основач, т.е. кои врз основа на посебен акт вршат вложувања (од средствата на буџетот и фондовите, самопридонеси, здружени средства и сл.) во изградба на училишта, социјални, здравствени и други организации или во станбено-комунални објекти и патишта, овие инвестиции ќе ги прикажат посебно по соодветни подкласи на дејности. Меѓутоа, инвестициите за сопствените потреби овие органи треба да ги распоредат во одделот 84 од НКД рев. 2. и НКД рев. 2.1.

Инвестициите на нашите претпријатија, трговски друштва или други правни лица во странство треба, исто така, посебно да се прикажат во соодветната дејност со наведување дека се однесуваат на вложувања во странство (во насловот на колоната каде што се внесува називот на општината). Нивната вредност треба да се прикаже во денари врз база на важечкиот официјален курс кон крајот на извештајната година. Со исклучок, инвестициите во опрема која е купена и се наоѓа привремено во странство нема да се прикажуваат (на пример,

¹⁾ За расчленување на инвестициите по намена се користи Националната класификација на дејностите, по класи според НКД рев. 2. и подкласи според НКД рев. 2.1.

опрема на градежните претпријатија на градилиштата во странство). Таа опрема ќе се прикаже по внесувањето на македонска територија и тоа во висина на неамортизираната вредност.

Инвестициите во сообраќајни средства треба да се прикажат во рамките на дејноста на која претежно ќе и служат, односно во општината во која е седиштето на деловната единица која ја врши таа дејност.

2. ОБЈАСНУВАЊЕ ЗА ПОПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈОТ

При составувањето на овој извештај, пред сè, треба да се има предвид дека со податоците се опфаќаат инвестициите на крајниот корисник, т.е. непосредниот инвеститор (или оној што инвестира во негово име). Поради тоа не се вклучуваат издатоците во облик на дотации и преноси на парични средства за кредитирање и финансирање на инвестициите на други претпријатија, трговски друштва или други правни лица (орочување, задолжителни издвојувања и сл.), како ни преносите за учество.

Претпријатијата, трговските друштва или други правни лица, кои во текот на извештајната година немале никакви инвестиции, ќе го пополнат само насловот со податоци за нивниот назив, седиште и дејност, а преку табелите, на првата страница на извештајот ќе испишат дека не оствариле никакви инвестиции во основни средства во таа година. Вака пополнетиот и потпишан извештај ќе го вратат во предвидениот рок во Државниот завод за статистика преку регионалните одделенија за статистика.

Со оглед на тоа што за овој извештај се користат разни извори на податоци (книговодствена евиденција и друга финансиска документација, инвестициски програми и техничка документација), неопходно е сродните податоци од разни извори меѓусебно да се споредат и да се усогласат.

При пополнување на податоците треба да се обрне внимание секој поединечен нумерички податок да се впишува во соодветна посебна куќичка оддесно налево.

Во колкав број примероци ќе се поднесува овој извештај, ќе одреди Државниот завод за статистика.

Во насловот на извештајот се впишуваат сите предвидени идентификациски податоци, со тоа што телефонскиот број треба да се однесува на лицето кое го пополнило извештајот заради добивање евентуални објаснувања поради нејаснотии кои може да настанат при употребата и натамошната обработка на податоците.

Одделот, групата, класата и поткласата на основната дејност со која претпријатието, трговското друштво или друго правно лице претежно се занимава се одредуваат според Националната класификација на дејностите НКД рев. 2. и НКД рев. 2.1.

Извештајот се состои од 5 табели. Табелите од 1 до 3 се пополнуваат за извештајната единица во целост. Табелата 4 се пополнува во првата колона збирно за целото претпријатие, трговско друштво или друго правно лице, а во наредните колони по дејности на деловните единици за кои се наменети инвестициите и по општини каде што се наоѓаат инвестициските објекти. По исклучок, инвестициите во железнички пруги, патишта, електрични водови, кабли, нафтоводи и гасоводи не се прикажуваат по општини, туку само на ниво на земјата. Табелата 5 се пополнува само за инвестициите и тековните трошоци за заштита на животната средина, и тоа вкупно и по видови заштита.

Табела 1. Извршени исплати за набавки на основни средства

Во оваа Табела се внесуваат податоци за извршените исплати во текот на извештајната година за набавките на основни средства, без оглед на времето кога е извршена нивната изградба, изработка или набавка. Со овие исплати се опфаќаат и отплатите на комерцијални кредити извршени во текот на годината, како и закупнината на закуподавците на основни средства набавени преку финансиски лизинг. Меѓутоа, отплатите на банкарските кредити и заемите за инвестиции (ануитети и сл.) не се внесуваат во исплати за извршени инвестиции. Во исплати за инвестиции во основни средства се опфаќаат и исплатените курсни разлики во тековната година, без оглед кога настанале.

Под реден број 1.12 се искажуваат исплатите од сопствени средства на непосредниот инвеститор, кои се водат на редовна жиро-сметка, на сметките на издвоените средства за инвестиции, како и исплатите на товар на други парични средства. Пред сè, тоа се средствата на деловниот фонд и амортизацијата и пренесените средства на редовна жиро-сметка на инвеститорот од сметката на буџетски средства. Кај извештајните единици кои немаат деловен фонд, а составуваат финансиски планови или пресметки, овде се искажуваат исплатите за набавки на основни средства од жиро-сметка на товар на средствата кои се предвидени за набавки на основни

средства со финансискиот план или со пресметката. Со оваа ставка се опфаќаат и исплатите за набавки од сметката на издвоени средства за инвестиции, средствата на сопствените фондови, како и од средствата на други наменски фондови на деловните субјекти и органите на државната власт и на локалната самоуправа.

Под реден број 1.13 се прикажуваат исплатите од сопствени девизни средства на инвеститорот, без оглед на начинот на нивното прибавување и на начинот на плаќање (од девизната сметка или преку банката заедно со денарски залог).

Под реден број 1.15 и 1.16 се искажуваат исплати за набавки на основни средства на домашните и странските соинвеститори, како и на физичките лица, здружени со средствата на непосредниот инвеститор, а врз основа на договорот за заедничко вложување.

Под реден број 1.15 се искажуваат и исплатите од здружени средства на домашните соинвеститори без оглед на која сметка на непосредниот инвеститор се пренесени тие средства.

Под реден број 1.16 се прикажуваат исплатите на товар на девизните средства што странскиот соинвеститор ги дозначил на сметка на инвеститорот од земјата. Тука се прикажуваат и исплатите кои странскиот соинвеститор ги извршил во странство за набавка на инвестициски добра, внесени на територијата на државата, врз основа на договор за заеднички вложувања.

Под реден број 1.18 се прикажуваат исплатите од денарски инвестициски кредити одобрени кај домашните банки. Овде се искажуваат и исплатите за набавки на основни средства од средствата прибрани преку банките за сметка на инвеститорот во вид на јавен заем, кога меѓу банката и инвеститорот во висина на прибраните средства е заснован кредитен однос или исплатите на изведувачот на работите, односно на испорачателот на опрема се вршат од сметката на банката. Ако прибраните средства се пренесуваат на жиро-сметката на инвеститорот, исплатите од тие средства се прикажуваат под реден број 1.12.

Под реден број 1.19 се искажуваат исплатите од странски кредити пласирани преку домашните банки. Овде првенствено се работи за заемите на Меѓународната банка за обнова и развој, Европската инвестициска банка и на слични меѓународни финансиски институции и на други кредитори.

Под реден број 1.20 се искажуваат исплатите од финансиски кредити добиени од други, освен од банки, со кои се обезбедуваат парични средства, а не комерцијални кредити пренесени на жиро-сметка на инвеститорот или на посебна сметка со која располага инвеститорот. Во оваа ставка инвеститорот ги прикажува и исплатите за набавки на основни средства кои за негова сметка ги врши кредиторот непосредно од своите сметки.

Под реден број 1.21 се искажуваат само исплатите за набавки на основни средства на товар на кредитите на Фондот за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените краишта со исклучок на исплатите наведени под реден број 1.12. Тука се искажуваат и исплатите на товар на кредити од фондовите и средствата за инвестиции на органите на државната власт и органите на локалната самоуправа без оглед дали кредитот е договорен преку банката или непосредно со фондот, со или без обврска за враќање.

Табела 2. Временски разграничувања меѓу исплатите за набавки на основни средства и остварените набавки со состојба кон крајот на извештајната година

Податоците во оваа Табела треба да овозможат согледување на односите меѓу извршените исплати во текот на извештајната година и вредноста на физички остварените набавки во истиот период, заедно со временското разграничување на кое се однесуваат тие исплати, односно набавки. За таа цел извршените исплати за набавки на основни средства во текот на календарската година во ставката 2.1 се расчленуваат:

- а) на исплати кои се однесуваат на плаќања за остварени набавки на основни средства во текот на извештајната година - ставка 2.11;
- б) на исплати на комерцијални кредити и слично во врска со остварените набавки на основни средства во претходните години (без ануитети) - ставки 2.12 и 2.13;
- в) на исплати за закупнината на основни средства набавени во претходните години преку финансиски лизинг кон закуподавците на основни средства - ставка 2.14 и
- г) на однапред извршени исплати за набавки на основни средства, кои ќе бидат остварени во наредните години (непресметани аванси) - ставка 2.15.

Ставката 2.2 "извршени, а неплатени работи и набавки во текот на извештајната година" се расчленува на дел кој е остварен во таа година, но не е платен до 31.12 и се прикажува посебно под ставките 2.21, 2.22 и 2.23,

како и оној дел кој е платен во поранешните години, а остварен во извештајната (дополнително пресметани аванси) - ставка 2.24.

Со цел утврдување на точноста на овие податоци, тие треба да се споредат со соодветната состојба во книговодството и да се провери дали салдото кое се добива со пребивање на авансот од ставките 2.15 и 2.24 е еднакво на разликата меѓу состојбата на 1.1 и 31.12 на контата на дадената аконтација (аванс) на доставувачите за основни средства. Исто така, треба да се провери дали пребиениот износ од ставките 2.12 и 2.21 од овој образец е еднаков на разликата меѓу состојбата на 1.1 и состојбата на 31.12 на контата - Доставувачи за инвестиции.

Исто така, особено треба да се обрне внимание на следното:

1) Ако во Табелата 2 од претходниот извештаен период постојат податоци во редовите 2.21, 2.22 и 2.23, тогаш, по правило, треба да постојат податоци и во редовите 2.12, 2.13 и 2.14 во извештајот поднесен во извештајната година.

2) Податокот под реден број 2.24 во извештајот од извештајната година треба да е ист или сличен со податокот под реден број 2.15 од извештајот од претходната година бидејќи авансите, по правило, се пресметуваат во текот на наредната година, ако не во целост, тогаш барем делумно.

Вкупниот износ на курсните разлики исплатени во извештајната година за инвестиции остварени во таа година и порано (искажан во Табелата 1) треба да се расчлени по периоди на кои се однесуваат тие курсни разлики:

Под реден број 2.11 се опфаќаат курсните разлики настанати и исплатени во тековната година.

Под реден број 2.12, 2.13 и 2.14 се опфаќаат курсните разлики настанати во поранешните години, а исплатени во тековната година.

Под реден број 2.3 се опфаќа вредноста на основните средства произведени и задржани од производителот за сопствена употреба во тековната година. Овие основни средства се искажуваат по нивните проценети основни цени или според нивните трошоци на производство (цена на чинење), сè додека не се проценат нивните основни цени. Под овој реден број треба описно да се наведе и да се назначи редниот број од Табела бр. 3 за кое основно средство се однесува податокот.

Под реден број 2.4 се прикажува вредноста на основните средства набавени преку трампа (компензација) во тековната година. Основните средства набавени преку трампа (компензација) треба да се искажат во нивните проценети основни цени плус даноците, транспортот, монтажата и другите трошоци за трансфер на сопственоста.

Под реден број 2.5 се опфаќа вредноста на основните средства примени како капитални трансфери во натура во тековната година. Оваа вредност се проценува на ист начин како и вредноста на основните средства набавени преку трампа (компензација).

Под реден број 2.6 се искажува вредноста на физички остварените набавки на основни средства во тековната година.

Табела 3. Инвестиции во основни средства според видот

Податоците од оваа табела даваат подетални информации за тоа во кои видови инвестициски добра вложуваат претпријатијата, трговските друштва или други правни лица во извештајната година. Вредноста на инвестициите во основни средства ја опфаќа вредноста на набавките намалени за отуѓувањата (продажбите) на новите и постојните основни средства и вредноста на трошоците поврзани со трансфер на сопственоста на непроизведените средства вклучувајќи ја и земјата.

Вредноста на набавките на основни средства во тековната година (ставка 2.6 од Табела 2) треба да е еднаква на збирот од колоните 2 и 3 од Табела 3.

Во колоната 2 од Табела 3 „Набавки на нови основни средства“ се прикажуваат набавките извршени непосредно од изведувачите на градежни работи, производителите на опрема, основните средства произведени и задржани од производителот за сопствена употреба, основните средства набавени преку трампа (компензација) и оние примени како капитални трансфери во натура, односно инвестициските добра кои уште не биле предмет на купопродажба меѓу непосредните корисници на тие добра. Во истата колона треба да се евидентираат и основните средства од странско производство, како и основните средства купени од домаќинствата.

Колоната 3 содржи податоци за инвестициските добра кои се купени од поранешен корисник или порачател на тие средства.

Во колоната 4 од Табела 3 се даваат податоци за отуѓувањата на основните средства, при што како отуѓување треба да се опфати вредноста на продадените основни средства според купопродажниот договор, отстапените основни средства при трампа (компензација) и дадените основни средства како трансфер на капитал во натура.

Колоната 1 од Табела 3 претставува збир од колоните 2 и 3 Набавки на нови и постојни основни средства намален за вредноста на колоната 4 Отуѓување на основни средства.

Под реден број 3.5 се опфаќа вредноста на сите трошоци поврзани со купување и продажба на земјата, без да се вклучи вредноста на продажбата, односно купување на земјата.

Под реден број 3.6 се опфаќа вредноста на продажбата, односно купувањето на земјиштето без трошоците поврзани со купување и продавање на земјата

Под реден број 3.7 се опфаќаат Концесии, лиценции, останати договори (дозволи) за работа и сл. права, а се препознаваат како нематеријални средства ако и само ако е можно идните економски придобивки кои се својствени за средствата да бидат искористени од претпријатието и ако чинењето на средствата може да биде реално мерливо.

Под реден број 3.8 се опфаќаат предметите од вредност (скапоцени камења и метали како дијаманти, немонетарно злато, платина, сребро, накит од скапоцени камења, антиквитети и колекционерски предмети).

Предмети од вредност се нефинансиски стоки чија главна употреба не е во производството, не се расипуваат (физички) со тек на време во нормални временски услови, а се набавени и се чуваат заради складирање на вредноста.

Табела 4. Инвестиции во основни средства според намената на вложувањата и територијата

Оваа Табела дава податоци за инвестициите по дејности за кои се наменети и по општини на чија територија се наоѓаат. За таа цел сите извештајни единици кои инвестираат во една или во повеќе дејности, на територијата на една или на повеќе општини, поединечно ги прикажуваат своите вложувања во деловните единици од основната и споредната дејност и дејноста на животниот стандард на населението.

Во зависност од организациската структура на извештајната единица и локацијата на инвестициските објекти, при распоредувањето на податоците во оваа Табела по дејности и по општини, се постапува на еден од следните начини:

1) Ако претпријатието, трговското друштво или друго правно лице инвестира само во корист на една дејност која е идентична со дејноста на инвеститорот, податоците ги внесува само во првата колона на оваа Табела. Ако инвестира само во една дејност, но различна од неговата основна дејност, тогаш покрај првата колона, ја пополнува и втората, со тоа што во насловот на втората колона внесува податоци за дејноста, намената и територијата на инвестициите;

2) Ако претпријатието, трговското друштво или друго правно лице инвестира само во една дејност, но во корист на своите деловни единици и сл. кои се наоѓаат на територијата на две или повеќе општини, тогаш пополнува онолку колони во оваа Табела во колку што општини инвестира во односната дејност. Во насловот на тие колони претпријатието, трговското друштво или друго правно лице внесува секогаш ист назив на дејност, за која се наменети инвестициите и назив на соодветните општини на чија територија инвестира. Во колоната 1 внесува збир на податоците од колоните 2, 3, 4 итн. Насловот на првата колона останува непополнет;

3) Ако претпријатието, трговското друштво или друго правно лице инвестира во корист на повеќе разни дејности, но сите објекти се наоѓаат на територијата на иста општина, пополнува онолку колони во Табелата во колку што различни дејности инвестира, во овој случај во насловот на колоната 2, 3, 4 итн., ги впишува називите на поединечните дејности за кои се наменети инвестициите, како и називот на секогаш иста општина, а во колоната 1 ќе го внесе збирот на податоци од колоната 2, 3, 4 итн. Насловот на првата колона останува непополнет;

4) Ако претпријатието, трговското друштво или друго правно лице инвестира во повеќе разни дејности на територијата на повеќе општини, пополнува посебна колона за секоја дејност на територијата на првата општина, потоа за секоја дејност на територијата на втората општина итн. Во насловот на оваа колона ги впишува најпрво називите на поединечните дејности и секогаш називот на истата општина, потоа називите на поединечните дејности за кои се наменети инвестициите на територијата на втората општина и секогаш истиот назив на втората

општина итн. Во првата колона на Табелата се искажува збирот на податоците од сите наредни колони (2, 3, 4). Насловот на првата колона останува непополнет.

Во насловот на колоните 2, 3, 4 итн. од Табелата 4, претпријатијата, трговските друштва или други правни лица го впишуваат називот на деловната единица на предвиденото место така што може јасно да се утврди за која дејност се наменети инвестициите (на пример, електрична централа, леарница на железо, продажно складиште, трговска продавница, режиска градежна група, работнички ресторан, станбена зграда, училиште за квалификувани работници и сл.), како и називот на општината во која се наоѓа инвестицискиот објект. **Кукичките во насловот на секоја колона се предвидени за шифри, а ги пополнува Државниот завод за статистика.**

По утврдувањето на дејноста, намената на инвестициите и нивната локација по општини, во првата (збирна) колона на оваа Табела се пренесуваат податоци од Табелата 3, и тоа:

- од Табела 3 реден број 3 во Табела 4 реден број 4
- од Табела 3 реден број 3.1 во Табела 4 реден број 4.1
- од Табела 3 реден број 3.2 во Табела 4 реден број 4.2
- од Табела 3 реден број 3.23 во Табела 4 реден број 4.21
- од Табела 3 реден број 3.3 во Табела 4 реден број 4.3
- од Табела 3 реден број 3.4 во Табела 4 реден број 4.4
- од Табела 3 реден број 3.41 во Табела 4 реден број 4.41
- од Табела 3 реден број 3.42 во Табела 4 реден број 4.42
- од Табела 3 реден број 3.43 во Табела 4 реден број 4.43
- од Табела 3 реден број 3.44 во Табела 4 реден број 4.44
- од Табела 3 реден број 3.45 во Табела 4 реден број 4.45
- од Табела 3 реден број 3.46 во Табела 4 реден број 4.46
- од Табела 3 реден број 3.5 во Табела 4 реден број 4.5

АНЕКС 1

Пресметка на софтвер развиен за сопствени потреби

Чекори	Варијабли за пресметка	Пресметката се однесува за следниве работни места: Компјутерски систем дизајнери и аналитичари, компјутерски програмери и други компјутерски професионалци
Чекор 1	Број на вработени	
Чекор 2	Работни часови кои се однесуваат на производство на софтвер за сопствена употреба (месечно) максимум 50 % од работното време	
Чекор 3	Просечна бруто-саатнина на вработените во производство на софтвер за сопствена употреба	
Чекор 4 = (Чекор1*Чекор2*Чекор3)*12 месеци	Годишни бруто-приходи на вработените за производството на компјутерски софтвер	
Чекор 5 = (-Чекор4) * 5/52	Боледувања (1/52)+Годишен одмор и празници (4/52)	
Чекор 6 = Чекор 4 + Чекор 5	Директни трошоци на вработените во производство на софтвер за сопствена употреба	
Чекор 7 = (Чекор 6 * % за индиректни трошоци)	Годишни индиректни трошоци на производство за сопствена употреба = материјални трошоци+општи трошоци за производство+амортизација	
*Чекор 8 = Чекор 6 + Чекор 7	Годишни вкупни директни + индиректни трошоци за производство на софтвер за сопствени потреби	

* Резултатот од пресметката во чекор 8 (во илјади денари) се вклучува во табела 2 ставка 2.3 и табела 3 ставка 3.442